

Христо Јанарас Бог, време и човек

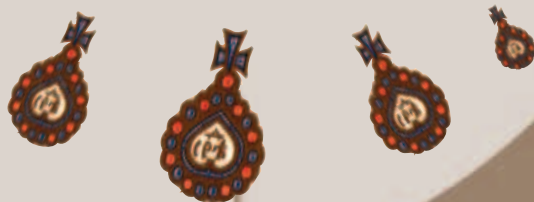
Премин, Рождество Христово 2004

Бог се замешува во времето за да го ослободи човекот од времето. Раѓањето (Христово) во времето претставува еден рез во времето, го побива текот на времето, од временоста како робување на „претходното“ и „следното“. Бог низ една пукнатина на можноста се влева во појавната стварност - а можноста е личниот однос со Него; Раѓањето е една пукнатина во објективната временост, којашто го открива бездимензионалното време на личниот однос, надминување на времето во безграничната сегашност заедницата на љубовта. Без Бога, без личниот однос и упатеност на раѓањето е личносната Поинаквост, човекот станува време, еден мерлив процес на прогресивно менување: мерата на неговиот живот се менувањето како временост и временоста како пропадливост. Без Бога човекот станува објект што е во целост одреден од времето и потчинет на истото: на нашиот овдешен, технолошки јазик би рекле дека човекот станува конкретна временска единка на производството и измерено траење на потрошувачката - човечкиот живот станува осум часа, ограничено временско прибегнување кон „забава“, годишни приходи и годишни расходи, пензионерско време, и на крајот две дати: дата на раѓање и дата на смрт.

Раѓањето Христово го побива времето, затоа што во времето ја воведува вечноста на „природната“ заедница меѓу човекот и Бога. Вечноста не е материјалното време во некое свое бесконечно продолжување, туку сегашност на личниот однос, бездимензионален настан на заедницата во љубовта, значи оној начин на постоење што повторно го воспоставува човекот во полнотата на неговата лична вистина, над секаква ограниченост од времето, просторот или пропадливоста на природата. Во литургиското време на Црквата, верните го допираат вкусот на тоа оневештествено време на личната заедница. Секој литургиско-евхаристиски собир не е повторување, имитација, ниту симболизирање, туку наше живо учество во Телото Христово, во фактот на „природното“ соединување на Бога и човекот. А на границите на тој настан минатото, сегашноста и иднината се собираат во непосредноста на присуството: Евхаристијата ја принесуваме сите заедно; живи и упокоени, пророци и маченици, преподобни и исповедници, праотци и апостоли, заедно со нас, овдешните цариници, разбојници и проститутки - сите присутни пред лицето Божјо, во непосредноста на личниот однос со Него. Вечноста на Црквата не се толкува (освен релативно и сликовито) со философскиот поим ‘бесмртност на душата’. Црквата не го спасува ‘духот’, туку целиот човек, онаков каков што Христос го прими во своето Богочовечко Тело: вечноста за Црквата е непосредно искуство на преобразување на времето во перспективите на Настанот на спасението, Христовото Воплотување, постојаното присуство на Телото што ја врши Евхаристијата.

Христовото раѓање го побива времето бидејќи временскиот след на настаните го претвара во празнично сведоштво на сегашноста на спасението. Паралелно, и во суштина надвор и над астрономското време на мерливата пропадливост, Црквата има свој циклус на времето, празничен циклус на радоста, радост на нејзиното Евангелие артикулирана во вид на секојдневен празник. Циклусот на нејзините празници е подвижен и неподвижен - непреместливо движење и подвижна постојаност - Божиќ, Богојавление, Велигден, Педесетница, Успение, Крстовден, Воведение - еден по друг се пресеци во хоризонталното време на пропадливоста на промената, периодично повторување коешто животот и времето ги соединува во непоместливо тежиште коешто е Настанот на спасението. И секоја седмица Воскресението е во недела, на границите на полнотата броеви и надминување на седумте броеви и секој ден циклусот часови во спомен на некој светител, со триумфот на едно лично влегување во сегашноста на вечноста како центар - секој ден празник на победата над смртта.

**БОГ СЕ
ВМЕШУВА ВО
ВРЕМЕТО ЗА ДА
ГО ОСЛОБОДИ
ЧОВЕКОТ ОД
ВРЕМЕТО.**

ХРИСТО ЈАНАРАС: БОГ, ВРЕМЕ И ЧОВЕК

Раѓањето Христово го побива времето, бидејќи ја побива историјата, таа утопија на временската објективност, измислена вечноста на едно скаменето „се случува“ коешто е соткаено од човечките страсти, насилства, интереси, од ужасот на омразата, од ѕверството на искористувањето. Бидејќи историјата е само она што може да се објективизира во времето, и заради тоа непосредноста на личниот однос и не е историја - богослужењето, љубовта, уметноста, политиката како правда и самоодрекувањето. И сите оние пројави на личниот живот што остануваат како впечатливи споменици и го победуваат времето, не се историски фосили објективизирани во сеќавањето, туку непосредности на личното присуство, постојано актуелната можност за личното учество во животот. Раѓањето Христово ја побива историјата бидејќи човечкото случување ја опфаќа сегашноста на егзистенцијалното одмерување на човекот со вистината, го изразува животот, обзема со

вистината и вистината ја открива како живот. Така историјата како продолжување се покажува како еден вид робување на објективното време, човекот во рамките на историјата е временска единка, потчинета или побунета во рамките на објективните „состојби“ што ја одредуваат, безизлезно заробена во канците на општественото одмерување на правата и обврските. Историјата им ја препуштаме во рацете на нејзините вешти толкувачи, сите оние што човекот го мерат со време и времето како производство и животот како временост на потрошувачката - капиталисти и социјалисти од сите нијанси, во истиот круг на времето-пари, извитоперувањето на човекот во „пари“ (средство), било да се средствата за производство државни било да се приватни. Христос прави расцеп во историјата со коренито разликување на Бога од кесарот, овосветската организација заради добриот живот на поединката и слободата на личносното оставрување во рамките на заедницата на љубовта.

БОГ НИЗ ЕДНА
ПУКНАТИНА НА
МОЖНОСТА СЕ ВЛЕВА
ВО ПОЈАВНАТА
СТВАРНОСТ - А
МОЖНОСТА Е ЛИЧНИОТ
ОДНОС СО НЕГО

Премин, Рождество Христово 2004

Раѓањето Христово го побива времето бидејќи, преобарзувајќи ја желбата во љубовна полнота на траењето, ја побива првенственоста на „моментот“. Христос „се раѓа од Дева“, и тоа бессемено раѓање истекува и ја остварува љубовта како сеопфатно проземање: целиот Бог и целиот човек неслиено, неразделно, неизменливо, неразлично се соединуваат во рамките на полнотата на љубовното „иступление“, коешто е девствено, бидејќи е ослободено од незгасливата индивидуална желба. Од овде па натаму, љубовта станува „тајна“ на пројавувањето на Христовото единство со човештвото, и секоја љубов претставува една можност на исполнувачко траење како девственост на самонадминувањето. Копнежот се ослободува од временската врзаност за „моментот“, љубовното време повеќе не е повторување на Данајската трагедија, љубовта повторно станува можност човекот да излезе од самиот себе, од ропството на временскиот след на моментите на копнеж, да ја оствари тајната на заедницата на природите во рамките на љубовното самопринесување.

Бог се вмешува во времето за да го ослободи човекот од време. Но, слободата секогаш е една лична можност, една оставрена - динамичка потврда на вистината. Затоа Раѓањето Христово секогаш останува Тајна туѓа и чудесна, веројатност на личното откровение - не објективноста на празникот, туку можност за учество во празникот и во повеќезначната благосостојба.

ЗАТОА РАЃАЊЕТО
ХРИСТОВО СЕКО-
ГАШ ОСТАНУВА
ТАЈНА ТУЃА И
ЧУДЕСНА,
ВЕРОЈАТНОСТ
НА ЛИЧНОТО
ОТКРОВЕНИЕ...

ЦРКВАТА ИМА СВОЈ
ЦИКЛУС НА ВРЕМЕТО,
ПРАЗНИЧЕН ЦИКЛУС НА
РАДОСТА, РАДОСТ НА
НЕЈЗИНОТО ЕВАНГЕЛИЕ
АРТИКУЛИРАНА ВО ВИД НА
СЕКОЈДНЕВЕН ПРАЗНИК.

ХРИСТОВОТО
РАЃАЊЕ ГО
ПОБИВА
ВРЕМЕТО
БИДЕЈЌИ ВРЕ-
МЕНСКИОТ
СЛЕД НА
НАСТАНИТЕ
ГО ПРЕТВАРА
ВО ПРАЗНИЧНО
СВЕДОШТВО
НА
СЕГАШНОСТА
НА СПАСЕНИ-
ЕТО.